

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 5. desember 2023 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Kristin Normann
dommer Ragnhild Noer
dommer Ingvald Falch
dommer Erik Thyness

HR-2023-2282-A, (sak nr. 23-033460SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 4. januar 2023

Mutual Intentions AS

(advokat Ketil Reidar Sellæg Ramberg – til
prøve)

FONO (partshjelper)
IFPI Norge (partshjelper)

(advokat Steffen Asmundsson)

mot

A

(advokat Ole Edvard Tokvam)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness**:

Sakens spørsmål

(2) Saken gjelder krav om vederlag for produsentrettigheter til lydopptak etter åndsverkloven § 20. Den gjelder en musiker som har gjort opptak av egenkomponerte enkeltspor med eget utstyr. Enkeltsporene er deretter inkorporert i tre sanger som med musikerens samtykke er utgitt av et plateselskap.

Sakens bakgrunn og prosesshistorie

- (3) A har siden 2016 vært profesjonell musiker, komponist, produsent og lydtekniker. Han benytter artistnavnet Soul Supreme.
- (4) Mutual Intentions AS – heretter stort sett omtalt kun som Mutual – er et mindre norsk plateselskap, som særlig utgir musikk innen sjangrene elektronika og hiphop. Selskapet utgir musikk på både strømmetjenester og tradisjonelle vinylplater.
- (5) Bakgrunnen for saken er at A bidro på tre sanger på albumet *Jacuzzi Boyz*. B, som er musiker, komponist og produsent, hadde laget den første lydskissen til sangene. C, som er musiker, komponist, produsent og lydtekniker, bidro i forbindelse med miksingen og tilpasningen av sangene.
- (6) As bidrag besto i enkeltspor – basslinjer og melodiliner spilt med synthesizer og et simulert Rhodes-piano. Et enkeltspor er et element i en sang som er spilt inn separat og deretter mikset inn i det endelige produktet.
- (7) De tre sangene som saken her gjelder, *Show Me How*, *Bright Tomorrow* og *Mutual Love*, ble utgitt av Mutual i januar 2019 på et album som også inneholdt seks andre sanger. Albumet ble lagt ut på ledende strømmetjenester. Økonomisk fikk det særlig betydning at *Show Me How* ble tatt inn på Spotifys spilleliste *Deep House Relax*, som skal ha to–tre millioner følgere med korresponderende høye spilletall.
- (8) Våren 2019 oppsto det diskusjoner om rettigheter, vederlag og kreditering for sangene som A hadde vært med på.
- (9) Partene kom til enighet med hensyn til opphavsrett, jf. åndsverkloven § 2, men de var uenige om andre spørsmål. A tok ut stevning mot B, C og Mutual i februar 2021. Han krevet blant annet artistroyalty og produsentroyalty for de tre sangene.
- (10) De saksøkte aksepterte As krav om artistroyalty med fradrag for allerede betalt beløp, men bestred kravene om produsentroyalty. I tillegg fremmet de ved motsøksmål krav om erstatning. Grunnlaget for kravet var at A urettmessig skulle ha forårsaket at sangene og albumet ble fjernet fra strømmetjenestene ved å hevde overfor blant annet Spotify at strømmingen krenket hans rettigheter.

- (11) Oslo tingrett kom blant annet til at A ikke hadde rett til royalty som produsent, og at hans levering av nedtaksvarsel til strømmetjenestene var erstatningsbetingende. A ble dømt til å betale erstatning for urettmessig nedtak av sangene og albumet med til sammen 74 400 kroner.
- (12) A anket til lagmannsretten over rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. Partene var der enige om at A hadde krav på artistroyalty som opphaver og utøvende kunstner etter omforente satser. De var imidlertid uenige om A i tillegg hadde krav på royalty som produsent, og om Mutual, B og C hadde krav på erstatning som følge av As nedtaksvarsler til strømmetjenestene.
- (13) Lagmannsretten opprettholdt enstemmig tingrettens dom for så vidt gjaldt erstatning som følge av As nedtaksvarsler til strømmetjenestene. Lagmannsretten kom videre under dissens 2–1 til at A hadde rettigheter som produsent etter åndsverkloven § 20 og krav på royalty for dette, men at hans rettigheter ikke var krenket fordi han hadde samtykket til utgivelsene.
- (14) Borgarting lagmannsrett avsa 4. januar 2023 dom med slik slutning:
- «1. A har krav på 40 – førti – prosent av artistroyalty for ‘Show Me How’, 40 – førti – prosent av artistroyalty for ‘Bright Tomorrow’ og 30 – tretti – prosent av artistroyalty for ‘Mutual Love’, fra Mutual Intentions AS. Ved utbetalingen av As artistroyalty gjøres fradrag for tidligere utbetaling med 600 – sekshundre – euro.
  2. A har krav på produsentroyalty på 16,7 – sekstenkommasyv – prosent for ‘Show Me How’, 16,7 – sekstenkommasyv – prosent for ‘Bright Tomorrow’ og 10 – ti – prosent for ‘Mutual Love’ av inntekter fra utgivelsene, fra Mutual Intentions AS.
  3. A har krav på at Mutual Intentions AS foretar kreditering av ham som komponist og utøvende kunstner, nærmere bestemt som ‘featured artist’, for utgivelsene ‘Show Me How’ og ‘Bright Tomorrow’, og som komponist og utøvende kunstner på ‘Mutual Love’.
  4. Mutual Intentions AS skal registrere A med rollekode A for ‘Show Me How’ og ‘Bright Tomorrow’, og rollekode B for ‘Mutual Love’, hos Gramo og andre tilsvarende rettighetsorganisasjoner.
  5. Anken over tingrettens dom, slutningens punkt 2 til 5, forkastes.
  6. Sakskostnader tilkjennes ikke, verken for tingretten eller lagmannsretten.»
- (15) Partene var for lagmannsretten enige for så vidt gjelder punkt 1, 3 og 4 i domsslutningen.
- (16) Mutual Intentions har anket til Høyesterett over domsslutningen punkt 2, det vil si vurderingen av om A har produsentrettigheter og krav på royalty for dette.
- (17) Anken gjelder rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen.
- (18) IFPI Norge og FONO har erklært partshjelp til fordel for Mutual.

Partenes syn på saken

- (19) Den ankende part – *Mutual Intentions AS* – har i korte trekk argumentert slik:
- (20) Det er Mutual som har produsentrettighetene til enkeltsporene som A har bidratt med.
- (21) A har bidratt til de tre sangene som komponist og artist. Som følge av dette har han krav på vederlag som opphaver til komposisjonene etter åndsverkloven § 2 og som utøvende kunstner etter lovens § 16. Han har ikke i tillegg rettigheter etter § 20 som produsent av opptaket av bass- og melodilinjene. Disse rettighetene er det plateselskapet – Mutual – som har.
- (22) Begrepet «lydopptak» i åndsverkloven § 20 må tolkes i lys av at bestemmelsen har til formål å verne produsentens økonomiske interesser i selve utgivelsen, ikke alle lydopptakets enkelte bestanddeler.
- (23) Rettskildene viser at produsenten av et lydopptak ikke er den som gjør opptaket rent teknisk, men den som tar initiativet til og bekoster innspillingen. Det er i saken her Mutual som har tatt initiativet til, koordinert og stått for finansieringen av det samlede produktet.
- (24) Det faktum at A har spilt inn sine bidrag på egne instrumenter og med eget opptaksutstyr, medfører ikke at han får produsentrettigheter etter åndsverkloven § 20. Opptaket er en enkel lydteknikerjobb. Hans bidrag til det endelige produktet kom som resultat av eksisterende utkast som ble presentert for ham, og som han ble invitert til å være med på å utvikle videre.
- (25) Mutual Intentions AS har nedlagt slik påstand:
- «1. Mutual Intentions AS frifinnes.
  2. Mutual Intentions AS tilkjennes sakskostnader for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett.»
- (26) Partshjelperne, FONO og IFPI Norge, har sluttet seg til anførslene fra Mutual og særlig fremhevet at As krav innebærer en sammenblanding av rettigheter som undergraver de egentlige produsentenes rettigheter.
- (27) FONO og IFPI Norge har nedlagt slik påstand:
- «IFPI Norge og FONO tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»
- (28) Ankemotparten – A – har i korte trekk argumentert slik:
- (29) Plateselskapenes såkalte masterrettigheter er i all hovedsak basert på avtaler med de ulike involverte. Ved bruk av rettighetsbasert materiale må plateselskapene få rettighetene overdratt til seg.
- (30) Åndsverkloven § 20 beskytter blant annet «lydopptak». Dette er et teknologinøytralt begrep. Det stilles ingen kvantitative eller kvalitative krav, og det er ingen nedre terskel for produsentens innsats. As opptak er et «lydopptak» i lovens forstand.
- (31) Rettighetssubjekt er den som forestår og bærer kostnadene knyttet til produksjonen av lydopptakene. Her er dette A for så vidt gjelder lydsporene han sendte over til Mutual. Han

har stått for selve innspillingen uten vederlag. Mutual har ikke hatt noen utgifter knyttet til denne innspillingen. A har organisert den, brukt eget utstyr og truffet alle beslutninger om hvordan dette skulle gjennomføres. Innspillingen er foretatt for As regning og risiko. Han hadde ingen leveringsforpliktelse, og Mutual hadde ingen forpliktelse til å benytte det han laget, eller til å honorere ham for dette på noen måte. At A fikk oversendt lydskisser fra Mutual er uten betydning. Den som tilfører noe nytt, får uansett rettighetene til dette, mens rettighetene til det eksisterende forblir uendret.

(32) A har nedlagt slik påstand:

- «1. Anken forkastes.
2. Mutual Intentions AS, IFPI Norge og FONO dømmes in solidum til å erstatte statens sakskostnader for Høyesterett og erstatte A sine kostnader for ting- og lagmannsrett skjønnsmessig fastsatt til kr. 200 000 for tingrett og kr. 100 000 for lagmannsretten.»

Mitt syn på saken

De faktiske forhold

- (33) B la i desember 2017 ut på sin på Instagram-konto en melodiskisse som senere ble utviklet til låten *Show Me How*.
- (34) A og B hadde fulgt hverandre på Instagram i flere år, og A tok kontakt med B, som spurte om A ville gjøre basslinjen. A bekreftet interesse for dette og fikk sendt over lydfilen fra B. Kort tid senere sendte A over fem ulike enkeltspor som inneholdt forslag til henholdsvis basslinje og melodilinje. Han benyttet egne instrumenter og eget opptaksutstyr til lydopptakene.
- (35) B skrev 17. januar 2018 til A at han planla å gi ut en «house record», og at «this project you're featured on!». Dagen etter skrev B at de ville bruke det de hadde mottatt fra A så langt, at han ville motta en bunke gratisseksemplarer av albumet, og at de ville «figure it out over time».
- (36) A mottok flere skisser fra B og sendte tilbake flere forslag i form av enkeltlydspor. Han bidro på denne måten til sangene *Show Me How*, *Bright Tomorrow* og *Mutual Love*.
- (37) Sammen med C mikset, justerte og tilpasset B bidragene fra A sammen med de øvrige enkeltbidragene som inngikk i de tre sluttproduserte sangene. I gjennomsnitt tok mikse- og tilpasningsarbeidet omtrent en uke per sang.
- (38) I slutten av november 2018 reiste A spørsmål om han ville bli navngitt på albumet. B bekreftet dette. Han sendte A en faksimile av albumet der det fremgikk at A hadde bidratt på de tre nevnte sangene med angitte tangentinstrumenter, men hverken at han var produsent eller mikser på noen av låtene.
- (39) Albumet ble sluppet 18. januar 2019.
- (40) Etter dette diskuterte partene rettighets- og vederlagsspørsmål uten å komme til enighet.

Kort om åndsverklovens regler knyttet til musikkinnspillinger

- (41) Det er særlig tre rettigheter som har økonomisk betydning i forbindelse med musikkinnspillinger:
- (42) Åndsverkloven § 2 første ledd gir den som skaper et åndsverk – i loven kalt «opphaver» – opphavsrett til verket. I bestemmelsens annet ledd er åndsverk definert som «litterære eller kunstneriske verk av enhver art, som er uttrykk for original og individuell skapende åndsinnsett». Som eksempler på dette er det i annet ledd bokstav a nevnt «tekster av alle slag, blant annet av skjønnlitterær og faglitterær art» og i bokstav d nevnt «musikkverk, med eller uten tekst».
- (43) Det følger av lovens § 3 første ledd bokstav a og b at opphavsretten gir «enerett til å råde over åndsverket» ved å fremstille eksemplarer av verket og å gjøre det tilgjengelig for allmennheten.
- (44) Opphavsretten gir komponister og tekstforfattere grunnlag for å kreve vederlag for bruk av deres verk, typisk i form av engangsbetaling, royalty – det vil si en andel av inntektene som sluttproduktet genererer – eller en kombinasjon av dette.
- (45) Utøvende kunstnere – for eksempel musikere og sangere – har etter åndsverkloven § 16 første ledd første punktum «enerett til å råde over sin fremføring av et verk ... ved å
- a. gjøre varig eller midlertidig opptak av fremføringen
  - b. fremstille varig eller midlertidig eksemplarer av et opptak av fremføringen
  - c. gjøre fremføringen eller opptak av den tilgjengelig for allmennheten ...».
- (46) Det er opphavsretten og utøvende kunstners enerett som ligger til grunn for As krav på «artistroyalty», jf. punkt 1 i lagmannsrettens domsslutning.
- (47) Den tredje rettigheten som er økonomisk særlig viktig i forbindelse med musikkinnspillinger, er produsentens enerett til å råde over selve opptaket etter åndsverkloven § 20 og rett til vederlag ved offentlig fremføring og overføring til allmennheten etter § 21.
- (48) Det ble under saksforberedelsen for Høyesterett avklart at partene er enige om at det er Mutual som har produsentrettighetene til de endelige sangene. Det som er omstridt for Høyesterett, er om det er A eller Mutual som i lovens forstand er «produsent» av de *lydsporene som A tok opp, og som inngikk i de endelige sangene.*
- (49) Før jeg går nærmere inn på spørsmålene i saken, finner jeg grunn til å påpeke at det ved lagmannsrettens dom er fastslått at A samtykket til at sangene ble utgitt av Mutual. Det spørsmålet som da gjenstår, er hvilket vederlag A skal ha for sitt samlede bidrag til de endelige produktene. For Høyesterett er partene enige om at dersom A gis medhold i at han er innehaver av produsenteneretten til lydsporene, skal han tilkjennes det vederlaget lagmannsretten utmålte. Det er derfor ikke noen foranledning for meg til å gå inn på størrelsen av den eventuelle produsentroyalty.

Produsenters rett til lydopptak

- (50) Åndsverkloven § 20 første ledd første punktum har følgende ordlyd:
- «En produsent av lydopptak og film har enerett til å råde over opptaket ved å fremstille varig eller midlertidig eksemplarer av det og å gjøre opptaket tilgjengelig for allmennheten.»
- (51) Partene er enige om at det foreligger «lydopptak» i lovens forstand. Det springende punkt er hvem som er «produsent» av lydopptakene som A foretok.
- (52) Ordlyden sier i seg selv lite om hvem som er å anse som «produsent». Formuleringen kan forstås både slik at produsenten er den som rent fysisk forestår opptakene, og slik at produsenten er den som mer overordnet sørger for at opptakene blir foretatt. Etter min mening er det ut fra vanlig språkbruk mest naturlig å lese bestemmelsen på den siste måten. Jeg viser her til at «produsent» i dagligtale normalt brukes om et foretak som produserer noe, ikke om enkeltpersoner som utfører konkrete produksjonsoppgaver, slik som for eksempel lydteknikeroppgaver.
- (53) Det tilsvarende begrepet i den tidligere åndsverkloven av 1961 var «tilvirker». I Prop. 104 L (2016–2017) fremgår det på side 82 at departementet oppfattet dette uttrykket som utdatert, og at «produsent» var «i tråd med den terminologien som i opphavsrettssammenheng i all hovedsak benyttes i dag». Departementet presiserte at den endrede ordlyden ikke var ment å innebære noen realitetsendringer. Etter min mening gir dette ikke særlige føringer for tolkningen utover det jeg allerede har sagt.
- (54) Derimot legger jeg adskillig vekt på at et av lovens formål i henhold til § 1 bokstav a er å «gi rettigheter til de som skaper, fremfører eller investerer i åndsverk eller nærstående prestasjoner og arbeider, og slik også gi insentiv til kulturell produksjon». Produsentrollen er definert som en slik «nærstående prestasjon». I og med at produsentretten er den eneste retten produsentene har etter åndsverkloven, samtidig som de ofte foretar betydelige finansielle investeringer, taler dette med adskillig styrke for at begrepet «produsent» må forstås i den mer overordnede forstand som jeg allerede har pekt på. For så vidt gjelder de konkrete og tekniske arbeidsprestasjonene som er nødvendige for lydopptaket, er det mer naturlig å utmåle vederlag på grunnlag av alminnelige kontrakts- og arbeidsrettslige prinsipper. Jeg presiserer at dette ikke er til hinder for at den som foretar opptaket rent teknisk, etter de konkrete omstendigheter i den enkelte sak *kan* være produsent i lovens forstand. Som eksempel på dette kan nevnes en person som på eget initiativ filmer en aktualitetshendelse med sin mobiltelefon.
- (55) Norsk juridisk litteratur trekker i samme retning. I Rognstad og Stuevold Lassen, *Opphavsrett*, 2. utgave 2019, side 416–417 er produsentbegrepet således beskrevet slik:
- «'Produsent' betyr i denne sammenheng den som forestår produksjonen av selve lydopptaket, ikke fabrikanten eller fremstilleren av fysiske eksemplarer. I praksis har dette gjerne betydning at plateselskapene og filmselskapene er rettighetssubjektet. Den teknologiske utviklingen har medført at artister selv i stadig økende grad produserer og utgir opptak selv, f.eks. for utlegging på nettsteder som Myspace og Youtube. I så fall får de selv rettigheter etter § 20. Poenget er i alle tilfelle at det er den eller de som forestår, i betydningen tilrettelegger og bærer omkostningene med, produksjonen av opptakene, som

er rettighetssubjektet etter § 20. Det betyr at juridiske personer – i motsetning til etter § 2 – kan, og gjerne vil, ha originære rettigheter etter § 20.»

- (56) Uttalelsen her om at «det er den eller de som forestår, i betydningen tilrettelegger og bærer omkostningene med, produksjonen av opptakene, som er rettighetssubjektet etter § 20», er dekkende for det jeg har utledet av ordlyden, forarbeidene og lovens formål.
- (57) Opphavsretten er i vid utstrekning basert på internasjonale konvensjoner. Jeg nevner kort at den viktigste av disse er Bernkonvensjonen fra 1886 om vern av litterære og kunstneriske verk, som Norge tiltrådte samme år. For nærstående rettigheter – herunder produsenters enerett – er Romakonvensjonen om vern av utøvende kunstnere, fonogramprodusenter og kringkastingsforetak fra 1961 sentral. Norge tiltrådte denne i 1978. Det finnes videre en rekke EU-direktiver på området som er gjort til del av EØS-avtalen, og dermed også gjelder for Norge. Det mest sentrale av disse er opphavsrettsdirektivet 2001/29/EF. Internasjonale kilder har dermed betydelig vekt ved anvendelsen av norsk rett på dette området.
- (58) I Romakonvensjonen er «producer of phonograms» definert som «the person who, or the legal entity which, first fixes the sounds of a performance or other sounds». Denne ordlyden peker isolert sett mot at produsenten er den som rent fysisk foretar lydopptaket.
- (59) World Intellectual Property Organization (WIPO) publiserte i 1981 «Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention». Det er der på side 23 i artikkel 3.9 uttalt følgende:
- «This definition is clear and needs no explanation. Note that it is the first fixation and the accent is on an industrial and not a personal activity. On the latter point, it was noted in the Report that when an employee of a legal entity fixes the sounds in the course of his employment, the employer legal entity, rather than the employee, is to be considered the producer.»
- (60) Synspunktet her synes klart å være at produsenten er den som på mer overordnet nivå – som en «industrial and not a personal activity» – forestår lydopptakene.
- (61) Tilsvarende defineres «producer of a phonogram» slik i WIPO Performances and Phonograms Treaty artikkel 2 d:
- «the person, or the legal entity, who or which takes the initiative and has the responsibility for the first fixation of the sounds of a performance or other sounds, or the representations of sounds».
- (62) Norge er ikke part i denne traktaten, men den har likevel betydning for norsk rett fordi den danner grunnlaget for opphavsrettsdirektivet, som altså gjelder for Norge.
- (63) Definisjonen av «producer of a phonogram» er kommentert slik i Reinbothe og von Lewinsky, *The WIPO Treaties on Copyright*, 2015 på side 265 avsnitt d:
- «The definition of ‘producer of a phonogram’ in Article 2(d) Basic Proposal II 1996 essentially corresponded to that of Article 3(c) Rome Convention, supplemented by the reference to ‘representations of sounds’. The criterion ‘who or which first fixes the sounds’ had already been understood, under Article 3(c) Rome Convention, as describing the person who takes the responsibility and initiative for the first fixation rather than the

person who actually effects the first fixation. Re-mastering of existing fixations of sounds was explicitly considered not to be a 'first fixation'.»

- (64) Min konklusjon etter dette er at «produsent av lydopptak» er den som forestår, i betydningen tilrettelegger og bærer omkostningene med, produksjonen av opptakene. Det er ikke fabrikanten eller fremstilleren av fysiske eksemplarer, uten at det er noe til hinder for at de ulike rollene kan være samlet på en hånd.

Den konkrete rettsanvendelsen

- (65) Det er klart at opptakene av sporene som A spilte inn, og som inngår i de senere publiserte sangene, er lydopptak i lovens forstand. Spørsmålet er om det er A eller Mutual som er «produsent» av disse lydopptakene slik uttrykket er brukt i åndsverkloven.
- (66) A tar utgangspunkt i lovens ordlyd, som etter hans mening peker på den som foretar selve lydopptaket. Han fremhever videre at han arbeidet for egen risiko. Han var ikke underlagt noen instruksjoner fra Mutual, og det forelå heller ikke noen form for avtaleforpliktelser dem imellom da han gjorde opptakene. Han kunne derfor umiddelbart etterpå for eksempel ha valgt å tilby lydsporene til andre som kunne være interessert i å benytte dem i sine produksjoner, eller han kunne selv ha benyttet dem i en videre kreativ prosess. At han senere samtykket i at lydsporene skulle inngå i de tre endelige sangene, medførte ikke at han ga avkall på de produsentrettighetene han allerede hadde.
- (67) Videre fremhever A at Mutual ikke har bidratt med noe under innspillingen av enkeltsporene, hverken i form av penger, utstyr, arbeidskraft eller annet. At lydskissene som dannet grunnlaget for sangene, kom fra B, er uten betydning. Det var kun tale om et mulig samarbeid, ikke noe arbeids- eller oppdragsforhold.
- (68) *Mutual* har et annet perspektiv på situasjonen og fremhever at initiativet til prosessen kom fra selskapet i form av Bs lydskisse, og at lydsporene ellers aldri ville ha blitt til. Det var hele tiden klart at dette var et Mutual-prosjekt. As lydspor var heller ikke egnet for egen utgivelse.
- (69) Det var videre Mutual som hadde ansvaret for utgivelsen av albumet og sangene og bar den økonomiske risikoen. Således sto selskapet for alle vanlige plateselskapsoppgaver. A bidro som komponist og musiker. Når det gjelder lydopptakene, hadde han bare en enkel lydteknikeroppgave. Hadde A hatt noen kostnader, ville Mutual på forespørsel ha refundert dem.
- (70) *Jeg* tar for vurderingen utgangspunkt i min redegjørelse for lovtolkningen, der jeg har konkludert med at «produsent av lydopptak» er den som forestår, i betydningen tilrettelegger og bærer omkostningene med, produksjonen av opptakene. Vurderingen må bygge på forholdene da lydopptaket oppsto, idet produsentretten oppstår når opptaket gjøres, jf. § 20 annet ledd. Dette står imidlertid ikke i veien for at etterfølgende forhold kan bidra til å kaste lys over hva som var partenes rolleforståelser på opptakstidspunktet.
- (71) For meg fremstår det som sentralt at initiativet til prosjektet kom fra Mutual, som er et plateselskap, og at lydskissen som dannet utgangspunktet og rammene for prosjektet, kom fra B, som var tilknyttet Mutual. Det var aldri tale om annet enn at dette skulle være et prosjekt

med Mutual som produsent, og det er ikke gjort gjeldende for Høyesterett at det på noe tidspunkt var aktuelt for A å bruke opptakene til andre formål enn samarbeidet med Mutual.

- (72) Forutsetningen om at Mutual var produsent, underbygges av den etterfølgende utvikling. Selskapet har organisert og betalt for blant annet avtaler med andre artister som bidro på sangene, miksing av de endelige sangene, utforming av coveret, produksjon av vinylplater, distribusjon og PR. Det er følgelig Mutual som har stått for de oppgaver og investeringer som er typiske for en produsent.
- (73) Jeg ser det videre slik at As bidrag i det alt vesentlig har vært av kreativ art som komponist av basslinjene og utøvende musiker. Den risiko han har tatt i denne sammenheng, har gitt ham rettigheter som opphaver og utøver, rettigheter som han har fått vederlag for.
- (74) As rolle i forbindelse med opptakene har etter det opplyste bestått i å ta opp sin egen fremføring av basslinjene og melodier spilt på et simulert Rhodes-piano og diverse synthesizere. Han har gjort opptak med eget utstyr. Det har for Høyesterett ikke fremkommet noe som tilsier at dette var mer enn en enkel lydteknikeroppgave, som mange musikere i dag utfører selv, og som ikke har medført nevneverdige kostnader.
- (75) Lydopptakene ble tatt opp som en integrert del av As rolle som komponist og artist i et Mutual-prosjekt, og opptakene var en helt underordnet og ganske selvsagt konsekvens av dette kunstneriske arbeidet. Det er ingenting som tilsier at noen av partene kan ha hatt i tankene at opptakene skulle kunne benyttes til noe annet formål.
- (76) A har vist til to utenlandske saker som etter hans mening underbygger at det er han som er berettiget til enerett som produsent for lydsporene.
- (77) Den første av disse sakene er den såkalte Garrix-saken, Nederlands høyesteretts dommer 20/01155 og 20/01158. Saken gjaldt den kjente DJ-en Martin Garrix, som ble ansett som produsent av egenproduserte lydopptak. Det fremgår av generaladvokatens rapport i saken at Garrix tok opp og redigerte musikken selv mens han både komponerte egne spor og benyttet tredjeparts musikk. Han testet opptakene på tredjepersoner og gjorde tilpasninger basert på innspill. Han laget den endelige «masteren» selv, eller fikk for egen regning dette gjort av tredjepart, hvoretter han laget en mp3-fil som han sendte til plateselskapet. Hvis selskapet godkjente en sang, ville DJ-en lage en endelig versjon, inklusive en remix for bruk på radio.
- (78) Etter min mening hadde Garrix en vesentlig annerledes posisjon enn A med hensyn til både initiativ, selvstendighet, oppgaver og pådratte kostnader, noe som medfører at saken ikke er sammenlignbar med As sak.
- (79) Den andre saken A har vist til, er fra EU-domstolen, dom 29. juli 2019 i sak C-476/17, og gjaldt sangen *Nur mir*, som ble utgitt av Pelham og Haas i 1997. En rytmeseksjon på rundt to sekunder hentet fra bandet Kraftwerks sang *Metall auf Metall* gikk i loop gjennom sangen. Et av spørsmålene som ble stilt til EU-domstolen i denne saken, var om en produsent var berettiget til å nekte en tredjeperson å benytte et meget kort lydklipp fra et annet fonogram, se dommens avsnitt 26. EU-domstolen svarte ja i avsnitt 39, men tok samtidig forbehold om at dette ikke ville gjelde hvis gjengivelsen var i en form som var ugjenkjennelig for det menneskelige øre. Slik jeg leser dommen, bekrefter den at bruk av selv et meget lite utsnitt av et lydopptak i utgangspunktet vil være en krenkelse av produsentens enerett til eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring for allmennheten. Jeg kan imidlertid ikke se at

dommen gir veiledning om hvordan man avgjør hvem som i utgangspunktet er produsent av et lydopptak.

- (80) Jeg ser det etter dette slik at lydopptakene ble utført av A som en integrert del av hans rolle som komponist og artist i et prosjekt som var initiert, tilrettelagt og bekostet av Mutual, og at dette må lede til at det er Mutual som har rettighetene som produsent etter åndsverkloven § 20.

Konklusjon og sakskostnader

- (81) Jeg er kommet til at A ikke har rettigheter som produsent for lydopptakene han har foretatt, og som har gått inn i de tre sangene saken gjelder.
- (82) Mutual må etter dette frifinnes og har vunnet saken. Etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd har selskapet da krav på full erstatning for sine sakskostnader for Høyesterett. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen etter § 20-2 tredje ledd.
- (83) Mutual har for Høyesterett fremlagt sakskostnadsoppgave på 500 800 kroner for 118 timers arbeid. Den gjennomsnittlige timeprisen er 4 244 kroner. I tillegg kommer ankegebyr på 29 832 kroner. Det påløper ikke merverdiavgift på salæret. Det samlede kravet er på 530 632 kroner.
- (84) Til sammenligning har As prosessfullmektig fremlagt sakskostnadsoppgave på 339 250 kroner for 287,5 timers arbeid. Timeprisen er 1 180 kroner. A har hatt fri sakførsel for Høyesterett, noe jeg antar medfører anvendelse av en lavere timesats enn hva som ellers ville ha vært tilfelle.
- (85) Mutuals krav må anses som høyt for én dags forhandling i Høyesterett, selv om saken har vært forholdsvis komplisert. Jeg er kommet til at det bør tilkjennes dekning av salær med 400 000 kroner, slik at det etter tillegg av ankegebyr på 29 832 kroner tilkjennes sakskostnader for Høyesterett med 429 832 kroner.
- (86) Partshjelperne har krevet sakskostnader for Høyesterett, noe de i utgangspunktet har krav på etter tvisteloven § 20-2 første ledd, jf. § 20-1 tredje ledd. Jeg er imidlertid kommet til at det er grunn til å gjøre unntak etter § 20-2 tredje ledd fordi rettsspørsmålet som Høyesterett nå har tatt stilling til, har generell betydning for organisasjonene, samtidig som det vil være særlig tyngende for A som privat part å måtte dekke ytterligere sakskostnader som følge av partshjelpen.
- (87) Ved fastsettelse av sakskostnader for underinstansene, skal Høyesterett legge sitt resultat til grunn, jf. tvisteloven § 20-9 annet ledd. Som jeg straks kommer tilbake til, omfattet behandlingen i underinstansen imidlertid også krav som er endelig avgjort der.
- (88) Jeg behandler først sakskostnadene for *lagmannsretten*. Lagmannsrettens opprinnelige sakskostnadsavgjørelse ble, for så vidt gjaldt B og C, opphevet av Høyesteretts ankeutvalg ved kjennelse 15. mai 2023 fordi lagmannsretten ikke hadde tatt stilling til sakskostnadsspørsmålet særskilt for hver part. Lagmannsretten avsa ny dom i sakskostnadsspørsmålet 7. juli 2023, hvor hver av B og C ble tilkjent

118 572 kroner i sakskostnader for tingretten og 100 000 kroner i sakskostnader for lagmannsretten. Beløpet var basert på at halvdelen av kostnadene skulle tilordnes Mutual, mens den andre halvdelen skulle tilordnes B og C med like store deler. Også denne dommen ble anket, men anken ble nektet fremmet av Høyesteretts ankeutvalg ved beslutning 2. november 2023, jf. tvisteloven § 30-5. Sakskostnadene er følgelig rettskraftig avgjort for B og C.

- (89) Høyesterett skal nå avgjøre sakskostnadsspørsmålet for lagmannsretten i forholdet mellom A og Mutual. Ved den opprinnelige sakskostnadsavgjørelsen la lagmannsrettens mindretall til grunn – basert på det resultatet mindretallet stemte for, og som er det samme som resultatet etter behandlingen i Høyesterett – at Mutual, C og B hadde fått medhold «i det vesentlige», og at det ikke var tungtveiende grunner for å gjøre unntak fra hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd. Mindretallet stemte i samsvar med dette for å tilkjenne sakskostnader. Jeg er enig i denne vurderingen. Videre bygger jeg på at halvdelen av de samlede sakskostnadene for lagmannsretten skal tilordnes Mutual, slik lagmannsretten la til grunn i den nå rettskraftige kostnadsavgjørelsen vedrørende C og B.
- (90) I sakskostnadsoppgaven er Mutuals halvdel av kostnadene for lagmannsretten oppgitt å være 323 747 kroner. Deler av beløpet omfatter imidlertid merverdiavgift, som for merverdiavgiftpliktige parters vedkommende skal trekkes ut. Det korrekte beløpet er derfor 299 228 kroner.
- (91) Jeg behandler så sakskostnadene for *tingretten*, som la til grunn at det forelå tungtveiende grunner for å tilkjenne Mutual, B og C fulle sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-3 første punktum. Den anså det derfor ikke som nødvendig å ta stilling til om disse hadde fått medhold «i det vesentlige», jf. tvisteloven § 20-2 første og annet ledd. Resultatet for tingretten var i det vesentlige det samme som resultatet etter behandlingen av saken i Høyesterett, og jeg slutter meg til tingrettens begrunnelse for å tilkjenne sakskostnader. Tingretten utmålte sakskostnadene til Mutual, B og C under ett til 474 287 kroner. Det var imidlertid medtatt merverdiavgift, og når dette trekkes ut, er det korrekte samlede beløp 422 850 kroner. Også her finner jeg det riktig å henføre halvparten av Mutuals, Bs og Cs samlede kostnader til Mutual. Mutual tilkjennes således 211 425 kroner i sakskostnader for tingretten.
- (92) A pålegges etter dette å erstatte Mutuals sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett med i alt 940 485 kroner.
- (93) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. Mutual Intentions AS frifinnes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler A til Mutual Intentions AS 940 485 – nihundreogførtitusenfirehundreogåttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
3. IFPI Norge og FONO tilkjennes ikke sakskostnader.

- (94) Dommer **Falch:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (95) Dommer **Normann:** Likeså.
- (96) Dommer **Noer:** Likeså.
- (97) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (98) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Mutual Intentions AS frifinnes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler A til Mutual Intentions AS 940 485 – nihundreogførtitusenfirehundreogåttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
3. IFPI Norge og FONNO tilkjennes ikke sakskostnader.